

Nemzetközi jelentés a vallásszabadságról – 2009

Kiadta az Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor)

2009. október 26.

<http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2009/index.htm>

MAGYARORSZÁG

Az alkotmány biztosítja a vallásszabadságot, emellett egyéb jogszabályok és rendelkezések szintén hozzájárulnak a vallás általában szabad gyakorlásához.

A kormányzat általánosan a gyakorlatban is tiszteletben tartotta a szabad vallásgyakorlás jogát. A jelentés által vizsgált időszak alatt nem történt változás a kormány magatartásában a szabad vallásgyakorlás tiszteletben tartásával kapcsolatban.

Nőtt azonban a vallási hovatartozással, a hittel vagy annak gyakorlásával kapcsolatos társadalmi visszaélések vagy diszkriminatív esetek száma, ami arra enged következtetni, hogy a kiéleződő politikai helyzet és a gazdasági bizonytalanság légkörében gyakoribbá vált az antiszemita retorika alkalmazása. A gyakran nyilvános, romaellenes és antiszemita rendezvényeket szervező szélsőséges csoportok mérete és száma is gyarapodott. Ezzel egy időben a Jobbik nevű szélsőjobboldali politikai párt népszerűsége is nőtt; ezt elősegíthette a párt a Magyar Gárda (MG) nevű szélsőséges csoporthoz fűződő szoros viszonya és nyíltan antiszemita állásfoglalásai is.

Az Egyesült Államok kormánya továbbra is megbeszéléseket folytatott az ország kormányával és a társadalom valamennyi elemével a vallásszabadságról, és az emberi jogok védelmét célzó általános politikájának részeként támogatta a vallási és etnikai toleranciát.

1. fejezet: A népesség vallások szerinti megoszlása

Az ország területe 93 036 négyzetkilométer, népessége 10,1 millió fő. A vallási hovatartozásra vonatkozó adatok bizalmas információnak minősülnek és hivatalosan nem vehetők nyilvántartásba. A legutolsó, 2001-ben tartott országos népszámlálás kérdőívén azonban szerepelt egy, a vallási hovatartozásra vonatkozó, opcionális kérdés, amelyre a népesség 90 százaléka válaszolt. A kérdőív válaszai szerint a népesség 55%-a római katolikusnak, 15%-a reformátusnak, 3%-a evangélikusnak, és kevesebb mint 1%-a zsidónak vallotta magát. A fenti négy alkotja az ország „történelmi” vallási csoportjait. Emellett a válaszadók 3%-a görög katolikusnak vallotta magát, 15%-uk pedig úgy válaszolt, hogy egyik egyházhoz sem tartozik. A népesség kevesebb mint 5%-át kitevő csoportok között megtalálható a Hit Gyülekezete, egyéb keresztény csoportok széles köre, öt ortodox keresztény vallási közösség, hét buddhista csoport és három iszlám közösség.

Az adatvédelmi szabályozások tiltják a vallás nyilvános gyakorlására vonatkozó hivatalos adatgyűjtést; a felmérések szerint az állampolgárok a közép-európai átlaghoz képest kevésbé hitbuzgók. A GKI Gazdaságkutató Intézet egyik 2004-es felmérése szerint a válaszadók 58%-a nevezte magát „hívőnek”, és 55%-uk nyilatkozott úgy, hogy hisznek „Istenben vagy valamely természetfeletti erő létezésében”. A hívők 15%-a azt válaszolta, hogy hetente legalább egy alkalommal részt vesz istentiszteleten; 25%-uk azt nyilatkozta, hogy még soha nem vett részt istentiszteleten.

2. fejezet: A kormányzat hozzáállása a vallásszabadság kérdéséhez

Törvényi-politikai keretrendszer

Az alkotmány biztosítja a vallásszabadságot, emellett egyéb jogszabályok és rendelkezések szintén hozzájárulnak a vallás általában szabad gyakorlásához. A jog minden szinten és bármilyen kormányzati vagy magánszemély által elkövetett visszaéléssel szemben teljes körű védelmet biztosít a vallásgyakorlásra.

Az alkotmány rendelkezik a vallás vagy más tudatos meggyőződés elfogadásának szabadságáról, a vallás és a meggyőződése nyilvános vagy személyes, egyénileg vagy másokkal együtt történő, vallásos cselekedetek és szertartások vagy egyéb útján történő gyakorlásáról vagy attól való tartózkodásról.

Az alkotmány szétválasztja az államot és az egyházat. Az államnak semlegesnek kell maradnia az ideológiát érintő ügyekben, azonban az államnak kötelessége biztosítani a személyes meggyőződés szabad formálásának lehetőségét. Az állampolgároknak joguk van beperelni a kormányt a vallásszabadság alkotmányban rögzített jogának megsértéséért.

A büntető törvénykönyv tartalmaz egy rendelkezést a „lelkiismereti és vallási szabadság megsértéséről”, amely kimondja, hogy aki erőszakkal vagy fenyegetéssel korlátozza vagy akadályozza, hogy egy másik személy szabadon gyakorolhassa vallását, az bűnt követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel sújtható. Ha valakit egy vallási csoporthoz való tartozása miatt támadás ér, akkor a bűncselekmény öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

Nincs államvallás, és a törvény szerint minden bejegyzett vallási csoportot ugyanazok a jogok illetnek meg. A négy „történelmi” egyház (római katolikus, református, evangélikus és zsidó) a vallási csoportoknak biztosított állami támogatás 93%-át kapja. Emellett minden bejegyzett vallási csoport adókedvezményben is részesül.

Az állam és a római katolikus egyház viszonyát az 1990., 1994. és 1997. évi vatikáni szerződések szabályozzák. Ezek a megállapodások keretként szolgálnak az állam és más vallási csoportok közötti kapcsolatok szabályozására is.

Az állampolgárok jövedelemadójuk 1%-át tetszőlegesen kiválasztott vallási csoportnak adományozhatják, és ezért adókedvezményt kapnak. Ez minden törvényesen bejegyzett vallási csoportra vonatkozik. Az adófizetői adományokon kívül a kormányzat a közpénzekből is juttat a bejegyzett vallási csoportok számára. 2008-ig a kormányzat az adófizetői hozzájárulásokat a bejegyzett vallási csoportok esetén a befolyt teljes jövedelemadó összegének további 0,9%-ával egészítette ki. 2009-ben a kormány a korábbi rendszert egy 1+1-es megoldással váltotta fel. A program értelmében a kormányzati hozzájárulás az egyéni adófizetők hozzájárulásából, és a kormányzat által fizetendő, ezzel megegyező összegű részből áll. Az új gyakorlat az egyházak állami finanszírozását összességében a 2008-as 11,9 milliárd forintról 2009-ben 9,8 milliárd forintra csökkentette.

A vallási szervezetek egy sor tevékenységért plusz kormányzati támogatást kapnak. Ilyenek például a nyilvános művészeti gyűjtemények fenntartása, a vallásos intézmények rekonstrukciója és felújítása, a hitoktatás támogatása, kárpótlás a nem visszaszolgáltatót egyházi tulajdonokért, és segítség a legkisebb falvakban szolgálatot teljesítő egyházi személyeknek. 2009-ben ezen pénzügyi támogatás összege a 2008-as 14,6 milliárd forintról 16,1 milliárd forintra emelkedett.

A kormány a következő vallási ünnepeket nyilvánította nemzeti ünnepekké: húsvéthétfő, pünkösdhétfő, mindenszentek és karácsony.

Az állam tábori lelkesítő szolgálatot üzemeltet a négy történelmi vallási csoport számára, akik jelentős számú tagsággal rendelkeznek a magyar hadseregben. A fegyveres erők kötelékén belül minden felekezet számára biztosított a szabad (nemcsak személyes, hanem nyilvános) vallásgyakorlás. A tábori

lelkészi szolgálatot a Honvédelmi Minisztérium finanszírozza és tartja fenn. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium hasonló rendszert tart fenn a büntetés-végrehajtási intézetekben.

A lelkiismereti szabadságról 1990-ben elfogadott törvény szabályozza a vallási közösségek tevékenységeit és ezeknek a közösségeknek járó előnyöket, valamint a jogi megjelölésre vonatkozó követelményeket. A vallási csoportok bejegyzését a megyei bíróságok végzik el. A regisztrációhoz a csoportnak legalább 100 alapító tagot, alapszabályzatot, valamint választott ügyvivő és képviselői szervet kell felmutatnia. A bíróság határoz arról, hogy az új csoport bejegyzése megfelel-e az alkotmányos és jogszabályi előírásoknak. Ha igen, akkor a bíróság nem utasíthatja el a bejegyzés iránti kérelmet. Bár minden vallási csoport szabadon gyakorolhatja hitét, a hivatalos bejegyzéssel nemcsak jogok járnak, hanem oktatási és szociális intézmények üzemeltetésének kötelezettsége, ugyanakkor többféle állami támogatási forma előtt is megnyílik az út. Minden bejegyzett csoport ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel bír.

A jelentés által vizsgált időszakban öt új vallási csoportot jegyeztek be: a Merlin-Kör Egyházát, a Közösség Missziót, az Élet Beszél Karizmatikus Keresztény Egyházat, a Horvátországi Magyar Református Keresztény Egyház Magyar Tagozatát és a Mária Temploma Egyházat. A jelentésben szereplő időszak végére összesen 366 bejegyzett egyházi csoport létezett az országban.

A bejegyzett vallási csoportok – amennyiben erre a tanulók vagy szülők felkérlik őket – vallásoktatást tarthatnak az állami iskolákban. Az állami iskolák tantervének nem része a vallásoktatás, de a kormány engedélyezi, hogy az általános- és középiskolai tanulók tanórán kívüli hittanórákra járjanak. A választható hitoktatást általában az iskolai órák után, az iskolai épületekben tartják a különböző vallási csoportok képviselői. Bár a kormányzat lehetővé teszi, hogy a kisebbségi vallási csoportok vallásoktatási tevékenységet folytassanak az állami iskolákban, a délutáni hittanórák többségét a négy „történelmi” egyház biztosítja. A nem állami iskolák nem kötelesek hittanórákat tartani.

A vallásszabadság korlátai

A kormányzat általánosan a gyakorlatban is tiszteletben tartotta a szabad vallásgyakorlást. A jelentés által vizsgált időszak alatt nem történt változás a kormány szabad vallásgyakorlás tiszteletben tartásával kapcsolatos magatartásában.

A bejegyzett vallási csoportok által fenntartott oktatási és szociális intézmények, mint például iskolák és öregek otthona, jogszabály szerint ugyanolyan állami támogatásra jogosultak, mint az állam vagy az önkormányzatok által fenntartott intézmények. A különböző egyházak által nyújtott oktatási és szociális szolgáltatások állami pénzügyi támogatása azonban továbbra is az egyik legkeményebb viták tárgya az állam és az egyház viszonyában. Az Állami Számvevőszék által 2007-ben közzétett hivatalos jelentés szerint 2005-ben és 2006-ban a kormány 2,7 milliárd forint összegű támogatást tartott vissza a vallási szervezetek által működtetett iskoláktól. Az oktatási és kulturális miniszter állítása szerint nem volt pontos módszer arra, hogy kiszámolják az egyházi üzemeltetésű iskoláknak juttatott kiegészítő támogatást. Bár ez a támogatás a 2008-as 63,7 milliárd forintról 2009-ben mintegy 66,2 milliárd forintra emelkedett, a „történelmi” egyházak jelezték, hogy rendezni kívánják a kérdést, és azt szeretnék, ha az országgyűlés törvényben szabályozná az állami támogatás pontos módját. A jelentéstételi időszak végéig a kérdés nem zárult le.

Az egyházak jellemzően kritikusan viszonyultak ahhoz, ahogyan a kormányzat az iskolák felújítására és az infrastruktúra fejlesztésére kapott EU-s támogatások elosztásáról intézkedett. Állításuk szerint a kiválasztás diszkriminatív volt, mivel az állami vagy önkormányzati működtetésű iskolákhoz képest aránytalanul kevés egyházi iskola részesült ezekből a pénzekből.

Az egyházi vezetők továbbra is ellenzik a nyilvános műgyűjtemények fenntartására és az egyéb közszolgálati feladatokra vonatkozó állami finanszírozás késleltetését és mértékének csökkentését. Az elmúlt években állami anyagi támogatás hiánya miatt több egyházi üzemeltetésű műgyűjteményt zártak be.

2008. július 3-án az Alkotmánybíróság állást foglalt három politikus által 2006-ban beadott panasz ügyében. A beadvány szerint a 2006-os költségvetés hátrányos megkülönböztetést alkalmazott az egyházi üzemeltetésű közszolgáltatásokkal szemben azok központi költségvetésből történő finanszírozása ügyében, és így megsértette az 1997-es vatikáni szerződést. A bíróság helyt adott a felperes panaszának, és megsemmisítette az oktatási törvény vonatkozó szakaszát. Indoklásában az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az egyházi intézmények állami támogatása nem lehet kevesebb az állami és önkormányzati fenntartású iskoláknak és óvodáknak juttatott összegnél.

A kormányzat tovább folytatta a kommunista korszakban az állam által kisajátított egyházi javak visszaszolgáltatását, és minden vallási szervezet számára esélyegyenlőséget biztosított arra, hogy újból visszanyerjék az ellenőrzést korábbi ingatlanaik felett (lásd még a Javító intézkedések és pozitív fejlemények c. részt). 2005-ben a kormányzat határozatban tette lehetővé az ingatlanok visszaszolgáltatásáról folyó tárgyalások felgyorsítását, és a 2006-ban meglévő kinnlevőségek mihamarabbi rendezését az eredeti jogszabályban meghatározott 2011-es határidőhöz képest. Három vallási csoport (a római katolikus, a zsidó és a Budai Szerb Ortodox Egyház) az új módszert választotta, azonban sem a református, sem az evangélikus egyház nem kívánt az új lehetőséggel élni. A jelentésben tárgyalt időszak végére 2576 ingatlant szolgáltattak vissza és 67,4 milliárd forintot fizettek ki kárpótlás címén. A jelentéstételi időszak végén a protestáns és az evangélikus egyháznak még 101 ügye várt tisztázásra. A résztvevők általában kielégítőnek találták az eljárást. A zsidó közösség tagjai jellemzően korrektnek ítélték meg a kárpótlási folyamatot, de szerettek volna kártérítést kapni a kárpótlási folyamatból konkrétan kizárt mintegy 430–3440 milliárd forintra becsült, örökös nélküli zsidó ingatlanokért.

Vallási okok miatt bebörtönöztökről, illetve fogvatartottakról nem érkezett jelentés.

Erőszakos hittérítés

Nem érkezett jelentés erőszakos hittérítésről, sem olyan amerikai állampolgárságú kiskorúakról, akiket az Egyesült Államokból elraboltak vagy onnan jogtalanul elvittek, illetve akiket nem engedtek visszatérni az Egyesült Államokba.

Javulás és pozitív fejlemények a vallásszabadság kérdésében

A kormányzat és valamennyi parlamenti párt politikusai a szélsőségek és a társadalmi intolerancia ellen tett nyilatkozataikkal tovább folytatták az antiszemitizmus elleni küzdelmüket.

2009. június 23-án Bajnai Gordon miniszterelnök kétnapos hivatalos látogatást tett Izraelben. Benjamin Netanyahu miniszterelnökkel folytatott megbeszélésein Bajnai gondosan elhatárolta magát és kormányzatát a Jobbik párttól, akik politikáját „elfogadhatatlannak, szélsőségesnek, agresszívnek és antidemokratikusnak” nevezte. Bajnai ellátogatott a Jad Vasem Múzeumba is, hogy lerója tiszteletét a holokauszt magyar áldozatai előtt.

2009. április 19-én 10 ezer ember, közöttük a miniszterelnök és valamennyi politikai párt magas rangú képviselői is részt vettek az Élet Menete elnevezésű fáklyás felvonuláson, amelyen a magyar holokauszt 65. évfordulójára emlékeztek. A 2009. április 16-án Magyarországon megrendezett Holokauszt

Emléknapon kormányzati tisztviselők Budapest több pontján rótták le tiszteletüket a holokauszt magyar áldozatai előtt.

2009. április 7-én Szili Katalin, a Magyar Országgyűlés elnöke, és Gyenesei István, akkori önkormányzati miniszter vett részt a jeruzsálemi Jad Vasem Intézet által rendezett „Világ Igaza” díjkiosztó ünnepségen.

2009. január 26-án különböző közméltóságok is részt vettek a Holokauszt Dokumentációs Központban az auschwitz-birkenauai koncentrációs tábor felszabadítása évfordulóján rendezett emlékünnepségen.

2008. szeptember 29-én Gyurcsány Ferenc, korábbi miniszterelnök nyílt levélben emlékezett meg a Rós hájáná ünnepről, a zsidó újévről, és ebben kiemelte a béke és a megbékélés fontosságát.

A miniszterelnök, magas rangú kormányzati tisztviselők és a többi párt képviselői a jelentésben szereplő időszak alatt számos alkalommal kezdeményeztek, illetve vettek részt a tolerancia és vallásszabadság mellett rendezett tüntetésen, fellépve a különböző szélsőséges demonstrációk ellen.

A kormányzat tovább folytatta a kommunista időszak alatt a vallási csoportoktól elkobzott ingatlanok visszaszolgáltatását. Egy 1991-es jogszabály szerint amennyiben kölcsönös megállapodás születik, az egyházi ingatlanokhoz kapcsolódó monetáris követelések évjáraadéokra válthatók, amelyek az adott egyház vallási és közszolgálati tevékenységeinek finanszírozására használhatók fel. A jelentéstételi időszak végéig a kormány 2576 egyházi ingatlant szolgáltatott vissza (összesen 104 milliárd Ft értékben) és 67,4 milliárd forintnyi kárpótlást fizetett ki, azonban 101 egyházi ingatlan sorsa továbbra sem rendezett.

A kormányzat tovább folytatta a 2006. évi XLVII. törvény alapján beadott kérvények feldolgozását, mely jogszabály kárpótlási igény benyújtását engedélyezi olyan személyek számára, akiknek közvetlen hozzátartozójuk a holokauszt során vagy szovjet munkatáborban vesztette életét, illetve a kormányzati hatóságok politikai indítékkal elkövetett önkényes tette miatt halt meg 1939 és 1989 között vagy a II. világháború alatt faji, vallási vagy politikai okokból munkatáborba hurcolták el. Az igények beadási határideje 2006 decemberében lejárt. A jogosult személyek fejenként 400 ezer forintos egyösszegű kártérítést igényelhetnek meggyilkolt házastársukért, szüleikért vagy gyermekeikért és 200 ezer forintot minden meggyilkolt testvérükért, illetve kárpótlási jegyet vagy havi életjáradékot kérhettek a kényszermunkában letöltött idő után. A Központi Igazságügyi Hivatal Személyi Kárpótlási és Dokumentációs Önálló Osztályához 60 országból több mint 97 600 igény érkezett. 2008 végéig 49 481 határozatot adtak ki, és a jogosult kérvényezőknek összesen 1,6 milliárd forintot ítélt meg.

A jelentéstételi időszak során tovább folytatódott a hatóságok és az amerikai Holokauszt Emlékmúzeum (USHMM) együttműködése a holokauszt-kori archívumok feldolgozásáról. 2008 októberében a Pénzügyminisztérium átadta a holokauszthoz kapcsolódó kárpótlási és kártérítési adatok korábban titkos gyűjteményét a Magyar Országos Levéltár számára, ahol a dokumentumokat kutathatóvá tették. Az archívumok az USHMM mikrofilmes projektjébe is bekerültek.

2008. december 16-án a Fővárosi Bíróság határozatban oszlatta fel a Magyar Gárda Egyesületet (MGE), mivel nem feleltek meg az egyesületalakításra vonatkozó jogi követelményeknek, és mivel tevékenységükkel korlátozták a roma népesség szabadságát és jogait. A 2007-ben alapított és „az ország hagyományait és kultúráját megőrizni” hivatott Jobbik párt nagy nyugtalanságot keltett a zsidó közösségek körében, mivel az MGE tagjai egy II. világháborús fasiszta szervezethez, a Nyilaskeresztes Párthoz köthető zászlók alatt, egyenruhában vonultak. Bár az MGE elsősorban az úgynevezett cigánybűnözésre vonatkozó figyelemfelkeltésre helyezi a hangsúlyt, a félkatonai szervezet tagjai rendszeres felvonulásaikon gyakran skandáltak antiszemita jelszavakat is. Az MGE megfellebbezte a határozatot, és az ügy a jelentéstételi időszak végéig még nem zárult le.

3. fejezet: A vallásszabadság társadalmi tiszteletben tartása

A jelentéstételi időszak alatt több jelentés érkezett a vallási hovatartozás, meggyőződés vagy vallásgyakorlás alapján történő társadalmi visszaélésekről vagy diszkriminációról.

2009. június 15-én ismeretlenek sertéslábakat tettek a Duna partján elhelyezett szoborkompozíció bronzcipőibe, amellyel a nyilasok által 1944-45 folyamán a Dunába lőtt több ezer, főként zsidó áldozatra emlékeznek. A holokauszt emlékhely bemocskolása ellen az esetet követő napokban több ezer ember tüntetett a rasszizmus ellen, a résztvevők között ott volt a miniszterelnök és sok más politikus is.

2009. április 18-án, a zsidó közösségek szervezésében megrendezésre kerülő Élet Menete előtt egy nappal szélsőjobb tüntetők vonultak budapesti Német Nagykövetség elé, hogy a holokausztot tagadva tiltakozzanak „a cionista világmentés” ellen. A mintegy 250 személy – akik közül 60 viselte a Gárda egyenruháját – antiszemita jelszavakat tartalmazó plakátokat tartottak és ugyanilyen trikókat viseltek. A Gárda renegát kapitánya, Dósa István beszédében azt mondta, hogy „a holokausztból semmi nem igaz”, majd felolvasták a Német Nagykövetséghez címzett petíciójukat. Bár a holokauszttagadás nem törvénytelen, a rendőrség „közösség elleni izgatás” ügyében eljárást indított Dósa és egy másik szónok ellen. A jelentéstételi időszak végéig az ügyük nem zárult le.

2009. április 4-én a Jobbik, a Magyar Gárda és a Magyar Nemzeti Front közösen szervezett rendezvényükön emlékeztek meg az 1882-es tisztaeszlári „vérvád” perre, amikor a helyi lakosok egy 14 éves keresztény parasztlány meggyilkolásával gyanúsították meg a helyi zsidó közösséget azt állítva, hogy a gyermek vérét akarták vallási szertartásaik során felhasználni. A rendőrség vizsgálatot rendelt el az esettel kapcsolatban, miután a média arról számolt be, hogy mintegy 80 résztvevő zsidóellenes megjegyzéseket tett. A jelentéstételi időszak végéig az ügy nem zárult le.

2009. február 24-én a Zsidó Világkongresszus a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségéhez (MAZSIHISZ) csatlakozva elítélte a rajkai önkormányzat egyik tagja által tett antiszemita kijelentéseket. A képviselő, Kiss Attila, arra szólította fel társait, hogy „kaszával és karddal” felfegyverkezve tisztítsák meg a Kossuth téri zsinagógát. A MAZSIHISZ hivatalosan panaszt tett Kiss ellen, de az ügyészi hivatal lezárta a nyomozást, mivel a szólásszabadságot védő jogszabályokban meghatározott előfeltétel, azaz fizikai támadás „egyértelmű és közvetlen veszélye” nem állt fenn.

2008. december 23-án neonáci tüntetők antiszemita bekiabálásokkal zavartak meg egy kültéri hanuka ünnepséget Budapesten.

2008. szeptember 28-án a Budapesti Zsidó Színházban hét álarcos szélsőséges elkövető savat és állati ürüléket szórt a művészetpártolókra. A támadásért egy neonáci blogger vállalta a felelősséget, de azt állította, hogy a tervezett célszemély az előadás zsidó színműírója, Toepler Zoltán volt. Jelentések szerint a színház előzőleg rendőri biztosítást kért az előadás idejére, mivel a produkcióban részt vevő személyek közül többen kaptak fenyegető üzeneteket. A rendőrség eredetileg tervezte biztonsági erők kirendelését, de állítólag olyan információt kapott, hogy a rendezvény elmarad. A rendőrök később megérkeztek, de addigra a támadók már elmenekültek.

2008. július 17-én az egyik fővárosi kerületi tanács arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy bejelentés érkezett az 1941-es *Jud Süß* című náci propaganda- és antiszemita film vetítéséről. A rendőrség vizsgálatot indított egy testvérpár ellen, akiket azzal gyanúsítottak, hogy a filmet az illetékes német alapítvány engedélye nélkül mutatták be. A testvérpár ezenkívül állítólag náci és neonáci tárgyakat értékesített üzleti vállalkozás keretében. A testvérpár válaszként panaszt emelt a Fővárosi Főügyészségnél, mivel állításuk szerint a vizsgálat jogilag nem volt megalapozott. A Főügyészség a szólásszabadságra hivatkozva helyt adott a testvérpár panaszának, és azt állította, hogy cselekedeteik nem minősültek „gyűlöletkeltésnek”. Az ügyészségi döntés ellenére a rendőrség folytatta a vizsgálatot. A jelentéstételi időszak végéig az ügy nem zárult le.

A *Magyar Demokrata* és a radikális *Magyar Fórum* hetilapok továbbra is folytatták antiszemita írások közzétételét. Burkolt nyelven, de a *Magyar Hírlap* országos hetilap is több antiszemita véleményt

megfogalmazó írást közölt. Az országban számos szélsőjobboldali webhelyet üzemeltetnek, amelyek közül több nyíltan zsidóellenes. Civil szervezetek beszámolóí szerint a kormány ellenőrizte ezeknek a honlapoknak a tartalmát, mivel a jogszabály szerint tilos az olyan szimbólumok, mint a horogkereszt, a sarló és kalapács, a vörös csillag és a nyilaskereszt nyilvános megjelenítése.

2008 során a zsidó és keresztény javak 365 regisztrált esetben estek vandalizmus vagy pusztítás áldozatává (31 imahelyek és 334 temető elleni támadás) szemben a 2007-ben közzé tett 287 esettel. A rendőrség és a vallási hatóságok állítása szerint a fenti esetek közül több esetben fiatalkori vandalizmusról van szó, és ezek nem feltétlenül tekinthetők a vallási intolerancia megnyilvánulásainak.

2008. december 26-án a veszprémi zsidó temetőben 20 sírhelyet rongáltak meg.

2008. november 9-én ismeretlen elkövetők betörték a debreceni zsinagóga szomszédságában lévő zsidó vallási közösség központjának ablakait. A zsidó közösség szerint az eset valószínűsíthetően az antiszemizmushoz köthető, mivel a kristályéjszaka 70. évfordulóján történt, amely napon náci rohamosztagosok Németországban és Ausztriában zsinagógákat és zsidó üzleteket gyújtottak föl.

2008. október 30-án három tizenéves fiú beismerte, hogy ők rongálták meg a nagyigmándi katolikus és kálvinista temető 13 sírkövét.

2008. szeptember 25-én vandálok rongáltak meg a kiskunhalasi katolikus plébánia kertjében álló két vallási szobrot.

2009-ben a jeruzsálemi Simon Wiesenthal Központ leminősítette Magyarországot, mivel az nem tette meg a szükséges erőfeszítéseket Képíró Sándor, a náci háborús bűnökkel vádolt volt csendőr százados elleni bírósági eljárás lefolytatása érdekében. Képíró 1944-ben és 1946-ban a magyar bíróságok a több mint 1000, főként zsidó ember haláláért felelős 1942-es újvidéki vérengzésben játszott szerepéért elítélték, azonban az ítéletet soha nem hajtották végre. 2006-ban az amerikai Simon Wiesenthal Központ Budapesten akadt Képíró nyomára, és az ügyészség 2007-ben újabb eljárást indított ellene, miután a bíróság úgy rendelkezett, hogy az ítéletet alátámasztó régi iratok elvesztek, és ezért a büntetést nem lehetett végrehajtani. A kormányzervek jogi segítséget kértek a Szerb Köztársaságtól a szerb archívumokban található vonatkozó iratok és bizonyítékok összegyűjtésére. A jelentéstételi időszak alatt tovább folytatódott a Képíró ellen háborús bűnök elkövetésének ügyében indított eljárás.

A keresztény egyházak és zsidó közösségek a Keresztény-Zsidó Társaság keretében további rendszeres rendezvényeket szerveztek, amelyen hittudósok vitattak meg különböző kérdéseket. A vallási csoportok erős elkötelezettséget mutattak arra, hogy különböző területeken egymással együttműködve megvalósítsák közös társadalmi és politikai céljaikat. 2008. november 13-án a Katolikus-Zsidó Kapcsolatok Nemzetközi Bizottsága budapesti konferenciája hivatalos közleményben deklarálta, hogy a barátságot és egymás megértését elősegítő katolikus-zsidó párbeszéd „a remény jele és inspirációt jelent nyugtalan világunknak”.

4. fejezet: Az Egyesült Államok kormányzati politikája

Az Egyesült Államok kormánya az emberi jogok előmozdítására irányuló általános politikája részeként rendszeresen megvitatta a magyar kormánnyal a szélsőséges csoportok által a nyilvánosság által szervezett antiszemita incidensek kérdését.

Az Egyesült Államok kormánya a vallásszabadság kérdésében megbeszéléseket folytatott az Országgyűlés tagjaival, politikai vezetőkkel és helyi, illetve a vallásszabadsághoz kapcsoló ügyekkel foglalkozó nemzetközi civil szervezetek képviselőivel. Az Amerikai Nagykövetség munkatársai szorosán figyelemmel kísérték az antiszemita incidenseket, és a fenyegetés értékelése céljából rendszeresen egyeztettek a vallási csoportok vezetőivel.

A Nagykövetség folyamatosan felszólalt az antiszemitizmus és a gyűlöletbeszéd ellen, és ugyanerre sürgette a politikai pártokat is. Az amerikai nagykövet valamint az ideiglenes ügyvivő rendszeresen részt vett a vallási közösségek által szervezett eseményeken. 2009. április 19-én az ügyvivő egy több mint 10 ezres tömeghez csatlakozva részt vett a zsidó közösség rendezésével tartott Élet Menete nevű fáklyás felvonuláson. 2009. április 16-án, a magyar holokauszt napján az ügyvivő is részt vett a Holokauszt Emlékközpont által szervezett „Az áldozatok arca” elnevezésű fotópályázat budapesti díjkiosztó ünnepségén.

2009. március 19-én a Nagykövetség szponzorálta a budapesti Közép-európai Egyetemen megrendezett, az antiszemitizmus kérdésével foglalkozó konferenciát. Az előadók olyan témakörökre tértek ki, mint az antiszemitizmus jelenlegi helyzete Európában, a gyűlöletbeszédre adott jogi válaszlépések, illetve a médiában és az interneten fellelhető zsidóellenesség. A résztvevők megosztották egymással az oktatásban, a társadalom körében és a politikai arénában az antiszemitizmus elleni harcban szerzett tapasztalataikat.

2009 márciusában a Nagykövetség lezárta a fiatalok körében a toleranciát népszerűsítő videopályázatát. A versenyen középiskolás tanulók vehettek részt, és a YouTube oldalán tehették közre a toleranciával kapcsolatos üzeneteiket. A több mint 75 videoanyagot a jelentéstételi időszak végére több mint 20 ezer alkalommal tekintették meg a YouTube-on.

A Nagykövetség munkatársai 2009 januárjában országos körútjukon több mint 1200 középiskolás diák körében népszerűsítették a tolerancia eszméjét. A látogatások alkalmával a Nagykövetség munkatársai saját készítésű, sárga színű, „tolerancia” feliratú csuklópántokat osztottak szét a diákok között.

2008. december 9-én a Nagykövetség a holokauszt osztálytermi oktatásáról szóló szemináriumnak adott otthont. A Stephen Feinberg, az USHMM szakértője által vezetett szemináriumon sajátos megközelítési módokat mutatott be a tanároknak a holokauszt tanításáról.

2008. november 20-án a nagykövet részt vett az 1956-os forradalom zsidó áldozatainak emlékére rendezett megemlékezésen. 2008. november 13-án a nagykövet Debrecenben zsidó vezetőkkel találkozott, és a zsidó közösség központja ellen négy nappal korábban végrehajtott támadás apropóján nyilvánosan elítélte az erőszakot és az intoleranciát. 2008. szeptember 15-én a nagykövet megnyitó beszédet mondott Esther Jungreis amerikai rebecen előadása előtt.

A Nagykövetség sikeres konzultációkat tartott a Pénzügyminisztériummal a holokauszttal kapcsolatos dokumentumoknak a minisztériumból a Magyar Országos Levéltárba történő szállításáról, amely nagyobb betekintést engedne az USHMM munkatársainak az ilyen természetű adatokba. A Nagykövetség a holokauszt áldozatainak kárpótlásával és ingatlan-visszaadásával kapcsolatos kérdésekben is aktív maradt. A Nagykövetség munkatársai együttműködtek a MAZSIHISZ, egyéb helyi és nemzetközi szervezetek, az Országgyűlés, a Külügyminisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal képviselőivel a kárpótlási kérdések korrekt rendezésének érdekében.

A Nagykövetség aktívan részt vett a roma közösség rendezvényein, ahol hangsúlyozták a minden kisebbségre érvényes tolerancia fontosságát.